

Husitská teologická fakulta

Univerzity Karlovy

Státní závěrečná zkouška (magisterská)

Pedagogika a psychologie

Tematické okruhy:

1. **PG: Cíl, obsah a funkce vzdělávání. Faktory a společenské procesy ovlivňující vzdělávání v současnosti. Koho lze v současnosti považovat za vzdělaného člověka?**

Základní studijní literatura:

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV, 1999, s. 47–62. ISBN 80-85866-33-1. (nebo jiné vydání).

PS: Pojetí školní inkluze a školní integrace. Žáci se speciálně vzdělávacími potřebami. Přínosy a rizika z hlediska školního, sociálního a regionálního kontextu i z hlediska jednotlivých cílových skupin.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Školní inkluze).

2. **PG: Učící se společnost. Celoživotní vzdělávání. Formální, neformální a informální vzdělávání.**

Základní studijní literatura:

OECD. *Celoživotní učení pro všechny*. Praha: Učitelství noviny – Gnosis, 1997.

Cesta k učící se společnosti. Bílá kniha o vzdělání a odborné přípravě. Praha: UIV, 1997.

PRŮCHA, J. (ed.). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, s. 247–251. ISBN 978-80-7367-546-2.

PS: Školní inkluze. Žák ze sociálně, etnicky, národnostně a nábožensky odlišného prostředí. Imigrace a její odraz ve školním prostředí. Specifika jednotlivých skupin žáků, přínosy, rizika a jejich předcházení.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Školní inkluze).

3. PG: Příprava učitele na vyučování. Didaktická analýza učiva. Tematické plány.

Základní studijní literatura:

ŠVEC, V., H. FIALOVÁ a O. ŠIMONÍK. *Praktikum didaktických dovedností*. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 1996, s. 32–40, 85–90. ISBN 80-210-1365-6.

PS: Žáci s narušeným chováním. Příčiny a konkrétní projevy jejich chování. Intervence a možnosti nápravy. Individuální výchovný plán.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum. 2005, s. 138–175. ISBN 80-246-1074-4.

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (části kapitol Školní neúspěšnost a Školní inkluze).

4. PG: Vyučovací metody. Třídění vyučovacích metod. Kritéria pro jejich výběr a užití. Aktivizující metody.

Základní studijní literatura:

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV, 1999, s. 165–193. ISBN 80-85866-33-1. (nebo jiné vydání).

MOJŽÍŠEK, L. *Vyučovací metody*. Praha: SPN, 1988.

ŠVEC, V., H. FIALOVÁ a O. ŠIMONÍK. *Praktikum didaktických dovedností*. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 1996. s. 62–70. ISBN 80-210-1365-6.

PS: Diagnostika sociálních vztahů ve školní třídě. Specifické sociometrické metody pro vyšetření školní třídy učitelem. Možnosti a limity jejich využití.

Základní studijní literatura:

ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. 1998, s. 224–246. ISBN 80-85931-48-6.

HRABAL, V. *Sociální psychologie pro učitele*. Vybraná témata. Praha: Karolinum. 2002, s. 107–122. ISBN 80-246-0436-1.

5. PG: Organizační formy vyučování. Vývoj organizačních forem a jejich pojetí v současné škole. Možnosti a meze jednotlivých vyučovacích metod. Problematika diferenciacce a individualizace výuky.

Základní studijní literatura:

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV, 1999, s. 203–231. ISBN 80-85866-33-1. (nebo jiné vydání).

ŠVEC, V., H. FIALOVÁ a O. ŠIMONÍK. *Praktikum didaktických dovedností*. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 1996, s. 75–81. ISBN 80-210-1365-6.

PS: Interakce a komunikace učitel - žáci. Jejich funkce, typy a rizika. Kauzální atribuce, atribuční styly, atribuční a autoatribuční chyba.

Základní studijní literatura:

HELUS, Z. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada. 2007, s. 236–249. ISBN 80-85931-48-6. (nebo novější vydání).

Šířeji: KUSÁK, P. a P. DAŘÍLEK. *Pedagogická psychologie - B*. Olomouc: Univerzita Olomouc. 2000, 80–96. ISBN 80-7067-789-9.

6. PG: Zjišťování a hodnocení výsledků výuky. Školní hodnocení a klasifikace žáků. Didaktické testy. Diagnostické metody.

Základní studijní literatura:

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV, 1999, s. 193–201. ISBN 80-85866-33-1. (nebo jiné vydání).

PS: Socializační možnosti školy a rodiny, specifika jejich socializačních vlivů. Konflikt mezi rodinou a školou a jeho následky. Prevence a řešení vzniklého konfliktu učitelem.

Základní studijní literatura:

HELUS, Z. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada. 2007, 135–148, 167–178, 209–220. ISBN 80-85931-48-6. (nebo novější vydání).

MOŽNÝ, I. Česká rodina pozdní modernity: nová podoba starého partnera a rivala školy. *Pedagogika*. 54, 2004, č. 4, s. 309–325.

7. PG: Srovnávací pedagogika jako vědní disciplína. Předmět, funkce a oblasti bádání. Nejvýznamnější časopis. Přístupy a teorie srovnávací pedagogiky.

Základní studijní literatura:

VÁŇOVÁ, M. *Srovnávací pedagogika*. Praha: UJAK, 2009, s. 7–19. ISBN 978-80-86723-68-6.

PS: Socializace, formy sociálního učení. Socializace a individuace z hlediska vývoje dítěte a dospívajícího.

Základní studijní literatura:

HELUS, Z. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada. 2007, s. 107–134 ISBN 80-85931-48-6. (nebo novější vydání).

8. PG: Modely školských systémů. Rozbor vybraných systémů vyspělých zemí z hlediska problémů a inovací. Trendy v oblasti školských systémů.

Základní studijní literatura:

VÁŇOVÁ, M. *Srovnávací pedagogika*. Praha: UJAK, 2009, s. 27–49. ISBN 978-80-86723-68-6.

PS: Postoje – strukturovanost, komponenty, vznik, vývoj a změna postojů. Zjišťování a měření postojů.

Základní studijní literatura:

HEWSTONE, M. a W. STROEBE. *Sociální psychologie*. 3. Vyd. Praha: Portál. 200, s. 281–328. ISBN 80-7367-092-5.

ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. 1998, s. 241–243 . ISBN 80-85931-48-6.

9. PG Vzdělávací systém v ČR a jeho analýza z hlediska světových trendů. Problémy a inovace. Význam ISCED (International Standard Classification of Education) z hlediska možnosti celosvětové klasifikace jednotlivých typů škol.

Základní studijní literatura:

Český statistický úřad - Klasifikace vzdělání. [online]. 2013. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011 ISCED – International

Standard Classification of Education. [online]. 2016. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/isced-international-standard-classification-of-education>

Zákon č. 171/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb. o soustavě základních a středních škol (školský zákon).

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 343/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb.

VÁŇOVÁ, Miroslava. *Srovnávací pedagogika*. Praha: UJAK, 2009, s. 27–49. ISBN 978-80-86723-68-6.

PS: Sociální normy, status, role a jejich vztah ke školní třídě. Skupinová koheze. Učitel a jeho vliv na vztahy a třídní normy. Pedagogické možnosti ovlivňování.

Základní studijní literatura:

HRABAL, V. *Sociální psychologie pro učitele. Vybraná témata*. Praha: Karolinum. 2002, s. 13–18. ISBN 80-246-0436-1.

JANOŠOVÁ, P. a kol. *Psychologie školní šikany*. Praha: Grada. 2016, s. 325–337. ISBN 978-80-247-2992-3.

10. PG: Pedagogické koncepce Herbarta a Deweye (srovnání). Vliv Deveyovy pragmatické pedagogiky na současný vyučovací proces.

Základní studijní literatura:

ŠTVERÁK, V. *Dějiny pedagogiky II*. Praha: UK, 1991, s. 40–48. ISBN 80-7066-467-3.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV, 1999, s. 99–101. ISBN 80-85866-33-1. (nebo jiné vydání).

SINGULE, F. *Pedagogické směry a jejich psychologické souvislosti*. Praha: SPN, 1992, s. 19–21. ISBN 80-04-26160-4.

SINGULE, F. *Pedagogické směry 20. století*. Praha: SPN 1966. s.70–103.

PS: Náročné životní situace a jejich možná řešení (copingové strategie) ve vztahu k profesi pedagoga. Syndrom vyhoření, prevence, intervence.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Zvládání náročných životních situací).

Podrobněji: ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. 1998, s. 133–157. ISBN 80-85931-48-6.

11. PG: Pedagogický systém J. A. Komenského. Výchova jako součást nápravy světa. Vztah pedagogických a pansofických idejí.

Základní studijní literatura:

ŠTVERÁK, V. *Dějiny pedagogiky I*. Praha: SPN, 1991, s. 119–134. ISBN 80-7066-351-0.

PATOČKA, J., J. KOPECKÝ a J. KYRÁŠEK. *Jan Amos Komenský - Nástin života a díla*. Praha: SPN, 1957.

PS: Kvantitativní metodologie sloužící k diagnostice sociálních vztahů a postojů. Metody používané ve školní praxi. Validita, sociální desirabilita.

Základní studijní literatura:

HRABAL, V. *Sociální psychologie pro učitele. Vybraná témata*. Praha: Karolinum. 2002, s. 29–31; 107–112; 115–119. ISBN 80-246-0436-1.

- 12. PG: Reformní pedagogika ve světě a u nás. Důvody jejího vzniku, její ideová východiska a hlavní cíle. Základní principy. Koncepce pracovní školy.**

Základní studijní literatura:

SINGULE, F. *Pedagogické směry a jejich psychologické souvislosti*. Praha: SPN, 1992, s. 7–37. ISBN 80-04-26160-4.

SINGULE, F. *Pedagogické směry 20. století*. Praha: SPN 1966. s. 17–70.

PS: Sociální a interpersonální percepce. Nejčastější chyby ve vnímání druhých a rizika jejich důsledků. Prevence. Supervize, intervize.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Vztah „učitel – žák“).

ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. 1998, s. 78–106. ISBN 80-85931-48-6.

- 13. PG: Multikulturní výchova a interkulturní vzdělávání. Výklad pojmů „multikulturní“ a „interkulturní“. Možnosti školy v oblasti předcházení a řešení projevů rasismu, intolerance a xenofobie.**

Základní studijní literatura:

KOŤÁTKOVÁ, S. Jak se vyrovnat s multikulturní a interkulturní výchovou ve vzdělávání učitelů? *Pedagogická orientace* 3, 2009, s. 121–127. Dostupné také z: http://www.ped.muni.cz/pedor/archiv/2009/pedor09_3_jak_kotatkova.pdf

Rizikové chování ve školním prostředí - rámcový koncept. Příloha č. 9. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Priloha_9_Extremismus_rasismus_xenofobie_antisemitismus.doc

PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova*. 2. vydání. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-502-2.

PS: Emoce a jejich zvládnání při komunikaci učitele a žáka. Práce učitele s vlastní agresí i s agresí žáka.

Základní studijní literatura:

VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum. 2005, s. 210–252. ISBN 80-246-1074-4.

KUSÁK, P. a P. DAŘÍLEK. *Pedagogická psychologie - A*. Olomouc: Univerzita Olomouc. 2001, s. 214–226. ISBN 80-244-0294-7.

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Část kap. Zvládnání náročných životních situací).

14. **PG: Výchova a společnost. Vliv společnosti na výchovu. Vliv výchovy na společnost. Uveďte příklady vlivu společnosti na výchovu a výchovy na společnost a tyto příklady analyzujte.**

Základní studijní literatura:

ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky*. Praha: VŠCHT, 2005, s. 55–62. ISBN 978-80-7080-690-6. (nebo jiné vydání)

VORLÍČEK, CH. *Úvod do pedagogiky*. Praha: H + H, 2000, s. 27–45. ISBN 80-86022-79-X.

OECD. *Education et a Glance*. OECD Indicators. OECD iLibrary, 2018. Dostupné z https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2018_eag-2018-en

PS: Školní klima, třídní klima, struktura. Řízení třídy učitelem. Začleňování okrajových žáků.

Základní studijní literatura:

ČÁP, J. *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál. 2013, s. 622–646. ISBN 978-80-262-0174-8.

VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum. 2005, s. 176–201. ISBN 80-246-1074-4.

15. **PG: Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Integrace, inkluze, decentralizace, deinstitucionalizace. Faktory ovlivňující úspěšnost inkluze.**

Základní studijní literatura:

LACHTA, V. (ed.). *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál, 2010, s.5–55, 76–92, 155–167. ISBN 978-807367-679-7.

ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky*. Praha: VŠCHT, 2005, s. 85–104. ISBN 978-80-7080-690-6. (nebo jiné vydání)

VOTAVOVÁ, R. *Rozdílný význam pojmů integrace a inkluze. Metodický portál inspirace a zkušeností učitelů*. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/SSC/17243/ROZDILNY-VYZNAM-POJMU-INTEGRACE-A-IN-KLUZE.html/>

PS: Komunikace v pedagogické praxi. Chyby v komunikaci. Komunikace učitele s rodiči.

Základní studijní literatura:

JANOŠOVÁ, P. *Pedagogická psychologie*. Učební text MOODLE. Praha: UK HTF. (Kap. Vztah „učitel – žák“).

ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido. 1998, s. 107–132. ISBN 80-85931-48-6.

V Praze dne 30. 9. 2022